

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

Черкасова Володимира Федоровича

на дисертацію **Ван Вей**

«ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ»

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю

015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) Галузь знань:

01 Освіта/Педагогіка

1. Актуальність теми дослідження

Запровадження сучасних євроінтеграційних та інноваційних концепцій вимагає кардинальних змін, модернізації та оптимізації змісту мистецької освіти. У вищих закладах мистецького спрямування України та світу відбуваються зміни, зорієнтовані на підготовку фахівців, котрі володіють динамічною системою глибоких фундаментальних та спеціальних знань, умінь, навичок, оригінальних способів мислення, особистісними поглядами, цінностями, здатністю успішно соціалізуватися та здійснювати продуктивну діяльність. Таким чином, вагомість наукового доробку Ван Вей у сфері обраної тематики забезпечує з'ясування даної проблеми, сприяє її всебічному вивченню в сучасних умовах розвитку мистецької освіти.

Відповідно, соціально-педагогічна значущість запропонованої теми, наявність низки суперечностей та нез'ясованих раніше завдань у теорії та практиці професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва зумовлюють актуальність дисертації Ван Вей «Формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці».

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

На користь актуальності запропонованої проблеми свідчить те, що наукове дослідження Ван Вей виконано відповідно до наукової теми кафедри

педагогіки «Проектування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (№ 0120U002014), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Тему дисертаційного дослідження Ван Вей затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 31 жовтня 2019 року).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Не викликає сумніву наукова новизна дослідження Ван Вей, адже вперше визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва, розроблено структурно-функціональну модель формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва, описано структуру художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Крім того, схарактеризовано критерії оцінювання, конкретизовано показники сформованості художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва за педагогічно-інтегрувальним, естетично-синтезувальним та індивідуально-диференціальним критеріями. До того ж схарактеризовано рівні сформованості художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва, уточнено зміст дефініцій «ментальність» та «менталітет».

Відмітимо практичну значущість проведеного дослідження, що полягає в розробці методики реалізації структурно-функціональної моделі формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва (професійно-позиціонувальний, функційно-реалізувальний, акмеологічно-детермінувальний етапи).

Вельми цінним є розроблена та запроваджена автором дисертаційного дослідження системи лекційних занять, що вможливають формування системної обізнаності майбутніх педагогів-художників із феноменом художньо-педагогічної ментальності; комплекс практичних занять, що забезпечують формування первинного досвіду майбутніх учителів образотворчого мистецтва активізувати механізми художньо-педагогічної ментальності в професійній художньо-педагогічній діяльності; цикл тренінгів професійного самовдосконалення майбутніх учителів образотворчого мистецтва, що сприяють становленню Я-концепції майбутніх педагогів-художників на основі сталої художньо-педагогічної ментальності; комплекс індивідуально-зорієнтованих завдань для здобувачів освіти рефлексійного характеру, що спонукають до увиразнення акмеологічного та саморозвивального значення художньо-педагогічної ментальності майбутніх педагогів-художників.

Запропонований та систематизований методичний інструментарій формування художньо-педагогічної ментальності може впроваджуватися в курсах фахових дисциплін, в педагогічній практиці студентів, в системі підвищення кваліфікації майбутніх учителів образотворчого мистецтва та їхньої самоосвіті.

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено в 6 публікаціях автора (6 одноосібних). Із них: 3 – у фахових наукових виданнях України, 3 – апробаційного характеру, видані українською мовою. Зміст публікацій здобувача, спрямованість міжнародних наукових конференцій, де відбулася апробація основних наукових положень та результатів дисертації, повною мірою розкривають дослідницьку проблему.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз дисертаційної роботи Ван Вей засвідчує, що здійснене дослідження окресленої проблеми є цілісним і системним. Науковий апарат сформульовано професійно і коректно. З огляду на мету роботи, яка полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці структурно-функціональної моделі формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва, було визначено чотири завдання дослідження, спрямованих на досягнення поставленої мети, а також визначено об'єкт і предмет наукового пошуку.

Цінним є те, що для досягнення мети і вирішення поставлених завдань дослідження здобувачем запропоновано три групи методів, з-поміж яких: теоретичні – аналіз філософсько-методологічної, психолого-педагогічної, дидактичної та методичної літератури, документально-нормативних джерел, наукових розробок провідних учених галузі з проблеми формування художньо-педагогічної ментальності; систематизація науково-теоретичних і емпірично-прикладних даних; педагогічне моделювання; емпіричні – спостереження за поведінкою респондентів, бесіди, психологічні тести та методики за показниками: «педагогічна інтенційність», «педагогічна креативність», «емоційність особистості», «рефлексійність особистості», «художньо-образне мислення». Кількісний та якісний аналіз результатів експериментального дослідження проводився з використанням методів математичної статистики (непараметричний критерій Пірсона χ^2). Застосування зазначених методів дозволило здобувачу зробити науково обґрунтовані висновки.

Дисертаційна робота складається із двох анотацій Українською та англійською мовами), вступу, двох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних у роботі джерел (161 найменування, з них 6 – іноземними мовами). Загальний обсяг роботи складає 178 сторінок (основний текст дисертації – 153 сторінки).

Обґрунтованість сформульованих у дисертації положень забезпечується різноманітністю джерельної бази, яка містить джерела загально-педагогічного, методичного, психологічного, мистецтвознавчого спрямування, українською та іноземними мовами.

Вартісним є те, що Ван Вей коректно і виважено підходить до обґрунтування концепції дослідження, яка вміщує три взаємозв'язані контексти, що уможливлюють реалізацію принципової ідеї дослідження, а саме: методологічний контекст, теоретичний контекст і методично-практичний контекст.

На особливу увагу заслуговує те, що у площині предметного поля наукового пошуку Ван Вей презентує гіпотезу дисертаційного дослідження, сутність якої полягає у тому, що процес формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва буде ефективним, якщо реалізувати в системі їхньої професійної підготовки такі педагогічні умови: формування позитивно-ціннісного ставлення майбутніх учителів образотворчого мистецтва на світоглядному рівні до художньо-педагогічної ментальності та активної мотиваційної спрямованості на її формування; упровадження в процес професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва педагогічних ситуацій квазіпрофесійної діяльності, що вимагають активізації механізмів художньо-педагогічної ментальності; актуалізація особистісно-професійного рефлексування як підґрунтя художньо-творчого саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

6. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Без сумніву, структура та обсяг дисертації відповідає меті та завданням. Робота виконана з дотриманням установлених вимог. У вступі лаконічно висвітлено актуальність, зв'язок з науковими програмами та планами, коректно сформульовано мету та завдання, об'єкт і предмет,

обґрунтовано теоретико-методологічну основу дослідження, методи, наукову новизну, практичне значення, концепцію та гіпотезу, презентовано апробацію результатів дослідження.

У першому розділі автором дисертації науково обґрунтовано зміст феномена «художньо-педагогічна ментальність майбутніх учителів образотворчого мистецтва», як: нелінійно-адитивний, полімодальнісний, фахово-детермінований й особистісно-згенерований конструкт, що одночасно виступає процесом і результатом сформованості конгломерату пізнавально-інтелектуальних, емоційно-енергетичних і художньо-образотворчих умінь, педагогічно-професійних аттитюдів та інтенцій, сформованих на підґрунті активної духовної практики з рефлексійного пізнання образотворчого мистецтва, художньо-творчої (мистецької) діяльності в детермінантах сталих національно-культурних традицій (історично-культурних, традиційно-фольклорних, декоративно-вжиткових, етнічно-світоглядних), світової художньо-естетичної та образотворчो-мистецької культури і художньо-педагогічної дидактики.

Стрижневу роль і певне значення у формуванні художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці, як справедливо зазначає Ван Вей, відіграє структурна організація феномена «художньо-педагогічна ментальність майбутніх учителів образотворчого мистецтва», яка містить три компонента: перший – фахово-ідентифікаційний компонент, що віддзеркалює модальність педагогічної сфери професійної діяльності педагога-художника; другий – художньо-метакогнітивний, який фіксує модальність художньої сфери особистості педагога-художника як митця, і врешті-решт, третій – екзистенційно-емоційний компонент, що відображає модальність емоційно-рефлексійної сфери особистості педагога-художника.

Студіювання наукового доробку вітчизняних та зарубіжних науковців уможливили автору дисертації обґрунтувати методологічні підходи стосовно

формування художньо-педагогічної ментальності, з-поміж яких: інтеграційний, культурологічний, системно-синергетичний.

На особливу увагу заслуговує те, що автором дисертаційного дослідження визначено й науково обґрунтовано педагогічні умови формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва, які позитивно вплинули на формування зазначеного явища.

Наукову цінність представляє *другий розділ* дисертаційного дослідження, у якому автором вдало висвітлено хід і результати експериментального дослідження процесу формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці. Погоджуємося з думкою Ван Вей, щодо запропонованого критеріально-діагностичного апарату дослідження, визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Не викликають сумніву показники сформованості художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва за педагогічно-інтегровальним, естетично-синтезувальним та індивідуально-диференціювальним критеріями. Вартісним є і вибір рівнів сформованості художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва (світоглядно-партисипативний, репродуктивно-базовий, інтуїтивно-нормативний).

Позитивним здобутком дисертаційного дослідження Ван Вей є унаочнення авторської структурно-функціональної моделі формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва, яка складається з трьох блоків, а саме: методологічно-цілеорієнтувального, координаційно-змістовного, результативно-фіксувального.

Вагомим науково-методичним доробком Ван Вей є презентована методика реалізації структурно-функціональної моделі формування

художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці, що містить три етапи: аксіологічно-позиціонувальний, праксеологічно-реалізувальний, акмеологічно-детермінувальний.

На засадах розробленої діагностичної методики здійснено експериментальне дослідження, яке проходило на базі Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Криворізького державного педагогічного університету, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського і дозволило з'ясувати, що більшість майбутніх учителів образотворчого мистецтва потребує суттєвого удосконалення їхньої підготовленості стосовно формування художньо-педагогічної ментальності.

З огляду на сказане, варто зазначити, що ефективність розробленої методики формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в професійній підготовці підтверджено статистичними показниками розбіжності за допомогою багатфункціонального критерію Пірсона.

За влучним висловлюванням автора дисертації за результатними формульованого експерименту експериментально перевірено ефективність педагогічних умов, структурно-функційної моделі та методики її реалізації. Емпіричне значення критерію χ^2 , порівняння експериментальної групи на констатувальному етапі та після проведення дослідно-експериментальної роботи (прикінцевому етапі) складає 64,03, що є забагато більшим, ніж критичне значення 5,99.

Отже, як слушно зазначає Ван Вей, результати експериментального дослідження засвідчують, що з ймовірністю 95% відбулися позитивні зміни в рівнях сформованості художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в професійній підготовці в експериментальній групі, що відповідає поставленим завданням дослідження.

7. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Відмітимо, що дисертаційна робота добре структурована і відповідає встановленим вимогам щодо оформлення. Стиль викладу в ній наукових положень, матеріалів досліджень та висновків зрозумілий і доступний для сприйняття.

Ознайомлення з текстом дисертації Ван Вей дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставить МОН України.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати представленої Ван Вей дисертаційної роботи, слушно висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер, і ні в якій мірі не впливають на значущість дисертаційного дослідження, а саме:

1. Розкриваючи теоретичні засади формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці з позицій інтеграційного, культурологічного, системно-синергетичного підходів, дисертант доводить, що саме художньо-педагогічна ментальність постає однією із значимих характеристик їх професійної підготовки. Потребує уточнення місце і роль художньо-педагогічної ментальності в ієрархії складових професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

2. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Ван Вей, варто зазначити, що дисертація тільки виграла б, коли б автор узагальнила та презентувала досвід вищих освітніх закладів Китаю, стосовно формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого

мистецтва у процесі професійної підготовки, проаналізувала зміст дисциплін навчального плану спрямованих на підготовку фахівців образотворчого мистецтва.

3. Дисертація тільки виграла б, коли б автор конкретніше презентувала результати дослідно-експериментального дослідження у висновках до другого розділу дисертації.

4. Запропоноване дисертаційне дослідження є цілісним і завершеним, передбачає реалізацію практичного складника, тому доцільно було б більше уваги приділити цьому аспекту, зокрема розробити методичний посібник щодо формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці.

5. У тексті дисертації трапляються окремі орфографічні помилки.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

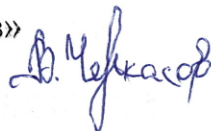
9. Загальні висновки

Враховуючи актуальність, новизну, завершеність, самостійність, вірогідність висновків і цілісність дисертації Ван Вей на тему «Формування художньо-педагогічної ментальності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці», варто зазначити, що вона є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені в наукових працях та свідчать про особистий внесок здобувача в науку. Робота відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки

України № 759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022), а Ван Вей заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Комунального закладу вищої освіти
«Академія культури і мистецтв»
Закарпатської обласної ради

Володимир ЧЕРКАСОВ

Підпис Володимира Черкасова засвідчую:
проректор з науково-педагогічної роботи,
інноваційно-методичного забезпечення
освітнього та наукового процесів,
кандидат економічних наук, доцент

Ярослав АГІЙ

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ІТТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №04/05/02-1277 від 09.04.2021;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: ЧЕРКАСОВ ВОЛОДИМИР ФЕДОРОВИЧ 1993220976;
Належність до Юридічної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 1993220976;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 5E984D526F82F38F04000000BA7A300170A49304;
Видавець кваліфікованого сертифіката: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК";
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису (позначка часу для підпису): 15:38 29.01.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)
Час та дата підпису (позначка часу для даних): 15:38 29.01.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для даних від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)